

Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Кафедра суспільно-гуманітарної освіти

Дерябіна Світлана, старший викладач кафедри суспільно-гуманітарної освіти ООІУВ
Шатайло Наталія, методист науково-методичної лабораторії творчого розвитку особистості

Практикум використання арт-педагогічних технологій

для педагогів по впровадженню концепції «Нова українська школа» в початковій освіті

*Схвалено та рекомендовано для практичного використання Вченою радою ООІУВ,
Протокол від 16 березня 2018р. №2*

Одеса
2018

Наша зустріч для тих, хто прагне зрозуміти себе, прокачати тверді та м'які навички та протестувати власний тайм-менеджмент як можливість ефективної організації арт-простору.

Як кажуть колеги «З'їмо слона по шматочках!»

Ми розглянемо дієвий інструмент та пояснимо складні речі простими словами.

Ми станемо освітніми камертонами, які ладні настроювати мобільний простір на гармонійне звучання.

Ми оцінимо важливі елементи навчання: «що» діти вивчають, «де» вони це роблять і «як» вони навчаються, яким чином набувають нових навичок, у який спосіб розвивають уміння.

Пропонуємо розглянути «Тетралогію арт-технології»

Що це ?

Арт-педагогіка - це унікальна технологія , що поєднує в собі

#мистецтво # навчання & життя

Арт-педагогіка – особливий напрямок в педагогіці, за допомогою якого навчання, розвиток та виховання особистості дитини відбувається на основі мистецтва під час викладання будь-якої дисципліни.

Для кого?

З'єднання понять «арт» і «педагогіка» призводить до живого конструктивного тандему педагога і дитини, педагога і батьків у школі та установах неформальної освіти, у просторі культури і мистецтва.

Арт-педагогіка відкриває широкий простір для розвитку особистості дитини, оскільки тут можливо обрати напрямок і зміст роботи, наслідком якої стане засвоєння, інтеріоризація (перетворення об'єктивних цінностей, з якими ознайомлюються і до яких прилучається дитина у внутрішні особистісні цінності – знання, переконання, які визначають ставлення дитини до світу, її ідеали, норми поведінки).

Як саме?

Вивчати,пізнавати, розуміти світ навколо через мистецтво та дію на власному досвіді набагато цікавіше ніж просто отримувати теоретичну інформацію про нього.

Методи арт-педагогіки дозволяють експериментувати, досліджувати, ставити запитання, творчо мислити, створювати щось нове, а що найголовніше - не боятися помилитися, бо можна спробувати «знову і знову».

Вправи побудовані таким чином, що **кожна формує і розвиває декілька навичок та умінь одночасно, хоча основна увага зосереджена на чомусь одному.**

Ар-педагогіка виходить далеко за межі традиційної мистецької освіти й покликана забезпечити гармонійний розвиток особистості молодшого школяра через художньо-творче самовираження, самопізнання та самореалізацію.

Для чого?

Ар-педагогіка сприяє формуванню бажання того, щоб навчання перейшло в самонавчання, виховання – *в самовиховання, а розвиток – у безпосередній саморозвиток.*

Результатом використання арт-педагогічних технологій стане розвиток навичок людини XXI століття, таких як:

1. Креативність – здатність до художньо-творчої, продуктивно-перетворювальної діяльності, що не стимулюється ззовні, а викликається внутрішнім спонтанним саморухом в умовах освітньо-мистецького середовища (участь в творчих проектах).
2. Рефлексивність – готовність і здатність дитини творчо осмислювати власну діяльність, пробудження творчих сил та внутрішніх емоційних ресурсів, самооцінка (створення особистого онлайн-кабінету, групові дискусії, арт-бук).
3. Критичне мислення – вибір раціональних способів діяльності, вміння творчо інтерпретувати, ранжувати інформацію за ступенем новизни і значущості (філософія для дітей, ізотерапія, імаготерапія, дискусії).
4. Комунікативні – спілкування на основі розуміння та підтримки через засоби мистецтва, вміння чітко та зрозуміло формулювати свою точку зору з приводу мистецтва (все вище зазначене + тренінги, майстер-класи).
5. Співпраця – творча взаємодія, ефективне спілкування у різноманітних умовах арт-простору, вияв гнучкості, спроможності до компромісів задля досягнення спільних цілей, цінність особистого внеску кожного члена команди (сесії, відкриті зустрічі, подіумні дискусії).
6. Орієнтація на допомогу – емоційна зрілість, здатність до альтруїзму, гуманізму, емпатії, включення дітей в активну художню діяльність (філософія для дітей, музикотерапія).
7. Ведення переговорів – вміння працювати локально та у взаємодії з урахуванням інтересів кожного, брати на себе відповідальність (філософія для дітей, імаготерапія).
8. Прийняття рішень – врахування інтересів, особиста та групова діяльність (філософія для дітей, проектна діяльність).
9. Вирішення комплексних життєвих проблем – вміння адаптуватися, розгляд проблеми з різних позицій, соціально-міжкультурна взаємодія, набуття життєвого досвіду, здатність відповідати за свої дії (філософія для дітей, наставництво, імаготерапія) [1].

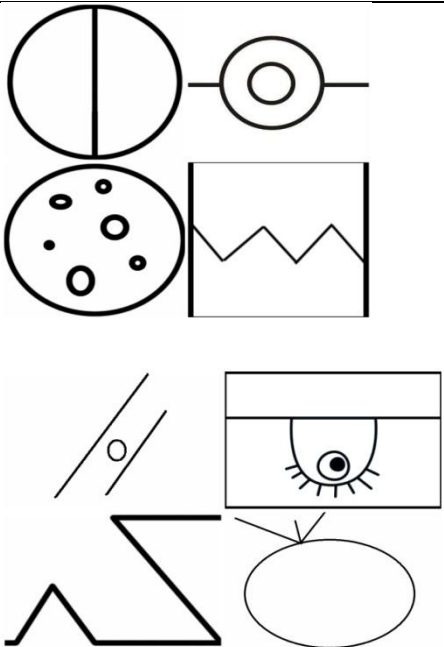
Шановні колеги, перш ніж розпочати взаємодію з дітьми за даною технологією, замисліться, що ви формуєте компетентних творчих людей, які вміють мислити, обґрунтовувати свою думку і готові вчитися впродовж життя, а ви є дизайнером умов і створення освітнього арт-середовища, в якому розвиваються діти.

	Що	Час виконання	Як саме	Примітки
1.	<i>Вправа-знайомство «КолоРух.»</i> Привітання+, очікування+знайомство учасників практикуму.	5хв	<u>Музика жестів. Перкусія тілом.</u> I. Перше коло – імя II. Друге коло – колір+очікування III. Третє коло - реп: <i>На рахунок два - 1) по колінах</i> <i>2) відкриті долоні</i> Поспішай – час іде Креатив – рухай все Покажи- розкажи- обирай- фантазуй запали- інтонуй. <i>На рахунок один - 1) по колінах</i> <i>2) плескання в долоні</i> Разом з нами ти драйвуй <i>На рахунок один - 1) тупіт ліва-права нога</i> <i>2) плескання в долоні над головою</i> Генеруй, імпровізуй	Учасники розміщуються по колу. Розвиток відчуття ритму за допомогою рухів тіла.
2.	<i>Вправа «Флаєри».</i>	3-5хв.	<i>Основні завдання:</i> 1. Тренер пропонує учасникам обрати «флаєр» (різнокольорові стрічки, хусточки). 2. Учасники об'єднуються в пари. 3. Учасники отримують завдання пов'язати «флаєр» на розкриту долоньку товариша. 4. Спонтанно та одночасно висловлюють позитивні побажання один	Розвиток навичок: керувати емоціями, проявляти емпатію, швидко реагувати на виклики.

			одному. 5. Пластично інтонують, імпровізують в характері музичного супроводу. 6. Учасники об'єднують «флаєри» у єдиний сюжет «Наш настрої», «Символ дня/тижня тощо». <i>Запитання до учасників:</i> • Чому ви вирішили створити саме таку модель настрою? • Що було найцікавішим у виконанні цієї вправи? • Що допомагає людині покращити настрої?	
3.	<i>«Тетралогія арт - технологій».</i>	Зхв.	Що це ? Арт-педагогіка - це унікальна технологія , що поєднує в собі #мистецтво # навчання & життя <i>Арт-педагогіка – особливий напрямок в педагогіці, за допомогою якого навчання, розвиток та виховання особистості дитини відбувається на основі мистецтва під час викладання будь-якої дисципліни.</i> Для кого? З'єднання понять «арт» і «педагогіка» призводить до живого конструктивного тандему педагога і дитини, педагога і батьків у школі та установах неформальної освіти, у просторі культури і мистецтва. Як саме? Вивчати, пізнавати, розуміти світ навколо через мистецтво та дію на власному досвіді набагато цікавіше ніж просто отримувати теоретичну інформацію про нього. Методи арт-педагогіки дозволяють експериментувати, досліджувати, ставити запитання, творчо мислити, створювати щось нове, а що найголовніше - не боятися помилитися, бо можна спробувати «знову і знову». Вправи побудовані таким чином, що кожна формує і розвиває декілька навичок та умінь одночасно, хоча основна увага зосереджена на чомусь одному. Арт-педагогіка виходить далеко за межі традиційної мистецької освіти й покликана забезпечити гармонійний розвиток особистості молодшого школяра через художньо-творче самовираження, самопізнання та	Тренер робить акцент на важливості створення освітнього арт-середовища. <i>Дає відповіді на питання: Що це? Для кого? Як саме? Для чого?</i>

			самореалізацію. Для чого? Арт-педагогіка сприяє тому, щоб навчання перейшло в самонавчання, виховання – в самовиховання, а розвиток – у безпосередній саморозвиток.	
4.	Вправа «Прислухаюсь-відтворюю-знаходжу». Об'єднання учасників у команди.	3хв	<i>Основні завдання:</i> 1. Тренер пропонує учасникам обрати нестандартний шумовий музичний інструмент (<i>кіндер-яйце</i>). 2. Прислухатися до звучання інструментів. 3. Знайти свого товариша за звуком 4. Об'єднатися в групи за однаковим звуком. <i>Запитання до учасників:</i> • На що був схожий звук? • Що вдалось зробити легко, а що було складним? Що було цікавим? • Що необхідно було зробити, щоб знайти товаришів?	Важливо підготувати відповідну кількість нестандартних інструментів для створення команд.
5.	Вправа «Вгадай, на що схожа хмаринка».	10 хв.	<i>Основні завдання:</i> 1. Учасники розглядають запропоновані фото з колекції «живих» хмаринок. 2. Пропонують власні інтерпретації та асоціації до колекції . 3. Використовуючи олівці, фломастери, фарби, домальовують до хмаринок різні деталі, перетворюючи їх на різноманітні образи. 4. Демонструють власні роботи на виставці та проєктують арт-бук колекції «живих» хмаринок. <i>Запитання до учасників:</i> • На що перетворилась ваша хмаринка? • За допомогою чого ви перетворили вашу хмаринку? Що ви додали до хмаринки, щоб перетворити її? • Чи є у нас схожі малюнки? • На що ще ви хотіли б перетворити вашу хмаринку?	Розвиток навичок: творчо інтерпретувати інформацію, фантазувати та описувати, експериментувати, генерувати оригінальні ідеї.
6.	Вправа «Намалюй історію».	10 хв.	<i>Основні завдання:</i> 1. Учасники обирають образотворчі матеріали за бажанням.	Розвиток навичок: творчо взаємодіяти, ефективно

			2. Прослуховують музичний твір, визначають його настрій. 3. Уявляють образ, про який розповідає музика. 4. Зображають його експресивно (за допомогою каракулей, ляпок, ліній, крапок, плям, відбитків та ін.). 5. Розповідають про свій малюнок. <i>Запитання до учасників :</i> 1. Що зображено на вашому малюнку? 2. Чи вийшло у вас щось несподіване? 3. На що схожі ваші малюнки? 4. Чому саме таку палітру кольорів ви обрали? 5. Які емоції виникали в процесі виконання вправи?	спілкуватися у різноманітних умовах арт-простору, виявляти гнучкість, спроможність до компромісів задля досягнення спільних цілей, усвідомлювати цінність особистого внеску кожного члена команди.
7.	Вправа «Спонтанний STEAM».	10 хв.	<i>Основні завдання:</i> 1. Учасники отримують шматочок пластичного матеріалу (глина, тісто, пластилін). 2. Ліплять 1-2 будь-які фігурки різної форми, користуючись інструментами (тренер робить те ж саме). 1. Об'єднують фігурки з сусідом по парті, створюючи спільну композицію. 2. Обговорюють та презентують створену композицію. 3. Створюють та складають сторітелінг загальної композиції. <i>Запитання до учасників:</i> 1. Чи складно вам було працювати в парі/команді? Чому? 2. Як ви можете допомогти один одному наступного разу? 3. Як саме ви домовлялися? 4. Чи задоволені ви своїм результатом?	Розвиток навичок: працювати локально та у взаємодії з урахуванням інтересів кожного, брати на себе відповідальність, приймати рішення, долати труднощі, задоволення+свобода творчості.

8.	Вправа «Друдли» (Droodle).	10 хв.	<i>Основні завдання:</i> 1. Учасники розглядають запропоновані зображення на малюнку (індивідуально, в парах, в групі). 2. Діти пропонують власні інтерпретації та асоціації до зображення. 3. Використовуючи графічні матеріали, модифікують друдли, перетворюючи їх на різноманітні образи. 4. Діти обмінюються модифікованим друдлом з сусідом по парті, описуючи та пояснюючи на що він схожий. <i>Запитання до учасників:</i> • Що зображено на малюнку,? • Вкажіть максимальну кількість можливих варіантів. • Чи є у нас схожі друдли? • На що ще ви хотіли б перетворити друдл? • Де в житті ви зустрічали зображення, схожі на друдли?	Розвиток навичок: критично мислити, обирати раціональні способи діяльності, генерувати оригінальні ідеї, варіативності інтерпретації.
9.	Вправа «Музичний stretch».	5 хв.	<i>Основні завдання:</i> 1. Учасники разом з тренером утворюють коло. 2. Тримаючись за резинку (довжина 4-5 м), рухаються по колу та виконують завдання ведучого (тренера/вчителя/учня): а) створити прості геометричні фігури; б) розширити-звужити; в) підняти-опустити; г) відтворити характер музики; д) не відриваючи рук тощо. <i>Запитання до учасників:</i>	Розвиток навичок: виявляти гнучкість, спроможність до компромісів задля досягнення спільних цілей, усвідомлювати цінність особистого внеску кожного члена команди, швидко реагувати на виклики, працювати

			• Що вдалось зробити легко, а що було складним? Що було цікавим? • Які ще завдання ви можете запропонувати? • Завдяки чому трималось наше коло?	локально та у взаємодії з урахуванням інтересів кожного, брати на себе відповідальність.
10.	Вправа-рефлексія «Слухай-твори-рухай».	10 хв	<i>Основні завдання:</i> 1. Учасники разом з тренером утворюють коло. 2. Рухаючись по колу, учасники спонтанно виражають власні емоції через малювання, аплікацію на великому полотні, яке розміщено по центру тренінгової кімнати. 3. Здійснюють ротацію учасників під звук дзвіночка. 4. В процесі ротації повертаються на своє місце. 5. Описати зміни, що відбулися. <i>Запитання до учасників:</i> • Що змінилося у вашому малюнку? • Що було найскладнішим/найцікавішим/найнесподіванішим?	Розвиток навичок: творчо осмислювати власну діяльність, використовувати внутрішні емоційні ресурси, рефлексувати. Тренер пропонує учасникам поділитися своїми відкриттями, враженнями та думками від сьогоденної зустрічі, використовуючи образотворчі матеріали. По центру зали розгорнутий рулон. Учасники, рухаючись по колу, малюють, клеять, вирізають тощо, спонтанно відображають реальність сьогоденного дня.

Список використаних джерел

1. Дерябіна С.В., Нікітенко Р.І., Шатайло Н.В. Застосування арт-педагогічних технологій в діяльності сучасного педагога» [Електронний ресурс] // Наша школа. – 2016. - №4. Режим доступу: http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/560545/sitepage_39/files/7_deryabina_s_v_nikitenko_r_i_shataylo_n_v_zastosuvannya_art.pdf